שירי מצוה מעכבין את הפורענות שהרי תנופה שירי מצוה היא ועוצרת רוחות וטללים רעים ואמר רבא וכן בלולב, רב אחא בר יעקב ממטי ליה ומייתי ליה, אמר *דין גירא בעיניה דסטנא ולאו מלתא היא משום דאתי לאיגרויי ביה: **מתני'** מי שבא בדרך ולא היה בידו לולב ליטול לכשיכנס לביתו יטול על שלחנו. לא נטל שחרית יטול בין הערבים *שכל היום כשר ללולב: **גמ'** אמרת נוטלו על שלחנו למימרא דמפסיק ① ורמינהי *אם התחילו אין מפסיקין אמר רב ספרא ל"ק הא דאיכא שהות ביום הא דליכא שהות ביום, אמר רבא מאי קושיא דילמא הא דאורייתא הא דרבנן, אלא אמר רבא אי קשיא ② הא קשיא לכשיכנס לביתו נוטלו על שלחנו אלמא דמפסיק והדר תני לא נטל שחרית יטול בין הערבים אלמא לא מפסיק, אמר רב ספרא ל"ק הא דאיכא שהות ביום הא דליכא שהות ביום, א"ר זירא *מאי קושיא דלמא מצוה לאפסוקי ואי לא פסיק יטול בין הערבים, שכל היום כשר ללולב, אלא אמר ר' ③ זירא לעולם ~~כדאמרינן מעיקרא~~ ודקשיא לך הא דאורייתא הא דרבנן, הכא ביום טוב שני דרבנן עסקינן דיקא נמי מדקתני מי שבא בדרך ואין בידו לולב דאי ס"ד ביו"ט ראשון מי שרי: **מתני'** *מי שהיה עבד או אשה או קטן מקרין אותו עונה אחריהן מה שהן אומרין ותבא לו מאירה. אם היה גדול מקרא אותו עונה אחריו הללויה. *מקום שנהגו לכפול יכפול, לפשוט יפשוט, לברך יברך, *הכל כמנהג המדינה: **גמ'** ת"ר *באמת אמרו: בן מברך לאביו, ועבד מברך לרבו, ואשה מברכת לבעלה, אבל אמרו חכמים תבא מאירה לאדם שאשתו ובניו מברכין לו. אמר רבא הלכתא

שירי מצוה. מצוה שהיא שירים שאינה עיקר לעכב כפרה אעפ"כ חשובה היא לעכב את הפורענות: **שהרי תנופה שירי מצוה היא.** ואינה מעכבת כדתניא בתורת כהנים ומייתינן לה בגמרא דיומא (דף ה.) לתנופה לכפר וכי תנופה מכפרת והלא אין כפרה אלא בדם אלא שאם עשאה לתנופה שירי מצוה ששיירה ולא עשאה מעלה עליו הכתוב כאילו לא עשה מן המובחר וכיפר כלומר אעפ"כ כיפר שאין צריך להביא קרבן אחר: **וכן לולב.** מוליך ומביא מעלה ומוריד: **ממטי ליה.** מוליך: **ומייתי.** מביא: **גירא בעיניה דסטנא.** הרי זה חץ בעיניו של שטן שרואה בעיניו שאין בו כח לנתק מעליו עול מצות: **ולאו מלתא היא.** אין נכון לומר כן: **לאיגוריי.** שיתגרה בו שטן שהוא יצר הרע ויסיאנו לתעות מעל קונו וימסור עצמו על הדבר: **מתני' יטול על שלחנו.** אם שכח ולא נטל קודם אכילה צריך להפסיק סעודתו ~~וליטול לולב~~: **גמ' אם התחילו אין מפסיקין.** גבי תפלת המנחה תנן לה במסכת שבת לא ישב אדם לפני הספר ולא יכנס לא לאכול ולא לדון ואם התחילו קודם המנחה ומשכה סעודתן והגיע זמן המנחה אין מפסיקין: **אין צריכין להפסיק** סעודתן ~~ולהתפלל~~: **הא דאיכא שהות ביום.** התם בדאיכא שהות להתפלל אחר שיגמרו סעודתם ומתני' דהכא בדליכא שהות שתמשך סעודתו עד שתחשך: **ומאי קושיא.** ~~דתפלה ולולב~~ דאיצטריך רב ספרא לשנויי עלה דלמא תרוייהו בדאיכא שהות וגבי לולב מפסיקין דמדאורייתא היא אבל תפלה דרבנן: **אלא אי קשיא.** דאיצטריך רב ספרא לשנויי היא גופה קשיא דלולב אלולב רישא דקתני מפסיק וסיפא משמע ימתין אם ירצה שהרי יש לו שהות כל היום: **דלמא מצוה לאפסוקי.** שמא ישכח ויפשע: **אלא אמר ר' זירא לעולם.** כי איצטריך רב ספרא לשנויי משום קושיא קמייתא איצטריך: **מתני' מקרין אותו.** כך היו נוהגין אחד קורא את ההלל ומוציא את הרבים, ואם היה עבד או אשה או קטן הואיל ואין מחויב בדבר אין מוציא את המחויב מידי חובתו הלכך עונה אחריו כל מה שהוא אומר: **ותבא לו מאירה.** שלא למד, ואם למד תבא לו מאירה שמבזה את קונו לעשות שלוחים כאלה: **עונה אחריו הללויה.** על כל דבר שהוא אומר, והכי קתני לה במסכת סוטה (דף ל:) כיצד אמרו ישראל שירה בים: כגדול המקרא את ההלל והם עונין אחריו "הללויה", משה אמר "אשירה לה'" והם אומרים "אשירה לה'" משה אמר "כי גאה גאה" והם אומרים "אשירה לה'", אלמא דעל כל דבר ודבר קאמר דעונין "הללויה": **לכפול.** כל פסוק ופסוק ונהגו כן מפני שיש פרשה שכולה כפולה "הודו" תחלה וסוף "יאמר נא" שלשה פעמים, קראתי יה ענני במרחב יה ה' לי ה' לי, טוב לחסות, סבוני סבוני דחה דחיתני ויהי לי לישועה קול רנה וישועה ימין ה' לא אמות ולמות לא נתנני פתחו לי שערי זה השער וגו' אבל מאודך ולמטה אינו (*כופל) והיינו דאמרינן לקמן (דף לט.) מוסיף לכפול מאודך ולמטה: **גמ' באמת אמרו.** כל באמת הלכה היא ואין חולק בדבר: **בן מברך לאביו.** ברכות המזון משהגיע לחינוך דחייב מדרבנן ובמסכת ברכות פרק מי שמתו (דף כ:) מוקים לה כגון שלא אכל אביו אלא כזית או כביצה דהוי שיעורא דרבנן דמדאורייתא לא מחייב עד דשבע דכתיב "ואכלת ושבעת וברכת" הלכך אתי מדרבנן ומפיק מדרבנן: **שאשתו ובניו מברכין לו.** דודאי מחמת שלא למד הוא:

הלכתא

מאי קושיא דלמא הא דאורייתא והא דרבנן. תימה והרי קידוש היום דאורייתא כדאמרי' פ' מי שמתו (ברכות דף כ: ושם) נשים חייבות בקידוש היום דבר תורה והא דמשמע בריש נזיר (דף ג:) שהוא מדרבנן אין הוא מדרבנן דדריש לאסור על היין מצוה כיין הרשות וקאמרינן מאי היא קידושא ואבדלתא מושבע ועומד הוא ומשני קידוש עלמו דאורייתא ואפ"ה א"ר יוסי בריש ערבי פסחים (דף ק. ושם) דאין מפסיקין ופסקינן התם הלכה כר' יוסי בע"ש וכר' יהודה בערב פסח וי"ל דשאני קידוש היום שיכול לקדש ביום כבלילה וליכא למיחש לפשיעות' כולי האי ועוד לפי שעוסק בסעודת שבת לא חיישינן כולי האי שמא יתעצל בקידוש היום: **יום** טוב שני דרבנן. ואכתי הוה מצי לשנויי דאידי ואידי איכא שהות אלא משום דכולי יומא זמניה הוא חיישינן טפי דלמא אתי למיפשע כדאמרינן פ"ק דשבת (דף י.) במנחה כיון דקביעא ליה זימנא מירתת ולא אתי למיפשע ערבית כיון דכולי ליליא זמניה לא מרתת ואתי למיפשע ואין לומר משום דהתם ליליא זמן שינה וחיישינן טפי דא"כ ההוא טעמא ה"ל למימר התם וי"ל דתפלה צריכה שהות ומתעצל בה טפי מנטילת לולב דמכי אגבהיה נפק ביה: **מדקתני** מי שבא בדרך. תימה בסוף פ' תפלת השחר (ברכות דף ל. ושם) אמרי' השכים לצאת לדרך מביאין לו שופר ותוקע [לולב ומנענע] והיינו ביום טוב וי"ל דהיכא דליכא למיטעי לא חיים ומיירי בהולך בתוך התחום למקום שבא חכם ועוד דהתם קתני השכים לצאת לדרך שמביתו הולך לקראת חכם ונוטל לולב קודם שילא אבל הכא קתני מי שבא בדרך וכשיכנס בביתו נוטל לולב משמע שממקום רחוק בא לביתו: **מי** שהיה עבד ואשה. משמע כאן דאשה פטורה מהלל דסוכות וכן דעצרת וטעמא משום דמצוה שהזמן גרמא היא אע"ג דבהלל דלילי פסחים משמע בפרק ערבי פסחים (דף קח.) דמחייבי בד' כוסות ומסתמא לא תיקנו ד' כוסות אלא כדי לומר עליהם הלל והגדה שאני הלל דפסח דעל הנס בא ואף הן היו באותו הנס אבל כאן לא על הנס אמור: **ותהי** לו מאירה. שלא למד ואם למד תבא לו מאירה שמבזה את קונו לעשות שלוחין כאלה כן פי' בקונט' ועל אשתו ובניו מברכין לו בגמרא היה לו לפרש כן דמתני' מיירי בלא למד שמקרין אותו ועונה אחריהן מה שהן אומרים ומשום דמבזה במה שאלו מברכין לו דלאו בני חובא ניהו המקרין אותו קלייט ליה דהא בגדול מקרא אף על פי שאין עונין אחריו אלא הללויה דנפיק בשמיעה לחודיה ותבא לו מאירה דעבד ואשה נמי לא מיחייבי בהלל דמלות עשה שהזמן גרמא הוא: **באמת** אמרו בן מברך לאביו.. אין זה מענין מסכתין ולא מייתי ליה אלא אגב גררא דתבא לו מאירה דהכא לא איירי במקרא אותו דבפ' מי שמתו (ברכות דף כ: ושם) רוצה לדקדק מכאן דנשים חייבות בברכת המזון דאורייתא מדמוציאה אחרים ידי חובתן ופריך קטן היכא למימר דאורייתא אלא הב"ע דאכל שיעורא דרבנן ומפיק דרבנן ובתוספתא קתני גבי ברכת המזון דאין אשה ועבד וקטן מוציאין את הרבים ידי חובתן ואיכא לאוקומי כשאכל שיעורא דאורייתא ואין יכול לדקדק מכאן *דברכת המזון דאורייתא דדלמא לא הוי דאורייתא כיון דאין מצטרפות לזימון כדתנן פרק שלשה שאכלו (שם דף מה.) אין מוציאות אע"פ שהאיש מוציאן שאני איש דחשיב טפי אי נמי משום דרבים זילא בהו מלתא דהרי מגילה דנשים חייבות בה ופירש בה"ג דאין נשים מוציאות את הרבים ידי חובתן במגילה:

הלכתא

רבינו חננאל

פי' כסכום. כמו לכסכוסי קרמי [במו"ק דף י' ע"ב] והוא כמו חיכוך ובעיא דר' ירמי' התם במס' נדה ולא איפשיטא ועלתה בתיקו: מתני' מי שבא בדרך ואין בידו לולב כשיכנס לביתו נוטלו על שלחנו וכו'. אלמא מפסיק סעודתו ונוטלו ואוכל. איני והתנן בשבת פ"א לא יכנום לאכול סמוך למנחה עד שיתפלל וקתני אם התחילו אין מפסיקין. ושנינן אי איכא שהות ביום כדי לאכול ולגמור סעודתו ואח"כ מתפלל אינו מפסיק. ואם אין שהות ביום מפסיק. ומתני' בדליכא שהות ביום. ואתא רבא ושני שנויא אחרינא ואמר לא שני לן בין מצוה דאורייתא למצוה דרבנן. הלא בהדיא שנינן מפסיקין לק"ש ואין מפסיקין לתפלה. הלכך לולב דמדאורייתא מפסיק. תפלה דמדרבנן לא מפסיק. אלא מתני' היא גופא קשיא קתני כשנכנס לביתו נוטלו על שלחנו אלמא מפסיק והדר תני לא נטל שחרית יטול בין הערבים אלמא לא מפסיק בשחרית. ומשני *)רב אשי לא שוי לולב לתפלה. ואמר לכתחלה איבעי ליה לאפסוקי ואי לא מפסיק יטול כל היום. אי הכי קשיא הכא קתני יטול על שלחנו אלמא מפסיק. והתם קתני ואם התחילו אין מפסיקין (לכתחלה לא). לעולם כדאמרינן הא דאיכא שהות ביום אין מפסיקין. ואי ליכא שהות ביום מפסיקין: ומתני' נמי הכי קתני אין שהות ביום יטול על שלחנו אלמא מפסיק. ואם יש שהות ביום אינו מפסיק שאם לא נטל שחרית יטול בין הערבים שכל היום כשר ללולב. ושינויא הא דלולב דאורייתא ותפלה דרבנן לא מצית אמרת מדקתני מי שבא בדרך אלנוא מתני' בשאר הימים דמדרבנן היא. דאי ס"ד ביו"ט ראשון שהוא מן התורה כדכתיב ולקחתם לכם ביום הראשון וגו'. מי שרי לסנויי באורחא אלא ש"מ **)דמדרבנן בשאר הימים נינהו: מתני' מי שהיה עבד או אשה או קטן מקרין אותו עונה אחריהן מה שהן אומרים כו'. אמר רבא

*) נראה דצ"ל לעולם שוה לולב לתפלה וכו'

ורבינו מפרש דרב אשי לשנויי קושיא קמייתא אתי ולא לתרוצי תירוצא דרב ספרא אתא ודוק. **) נראה דצ"ל אלא ש"מ בשאר הימים דמדרבנן נינהו.

נושא
לא נטל לולב
בבקר האם
צריך להפסיק
סעודתו כדי
ליטול

מקנה
◇ קושיות
(סתירות)
△ תשובת
ר' ספרא -
יש לחלק:
הא דאיכא
שהות ביום
הא דליכא
שהות ביום
= "מאי קושיא"
הגמ' דוחה
הקושיא
מעיקרא ואז
אמרת הגמ'
למצוא איזו
קושיא בא
ר' ספרא
לתרץ עם
החילוק דליל

נושא
אמירת הלל
ע"י אחר
המקרא

עין משפט נר מצוה

פד א מיי' פ"ז מהל' לולב הלכה י סמג עשין מד טוש"ע או"ח סי' תרנב סעיף ב:

פה ב ג מיי' פ"ג מהל' חנוכה הלכה יד טוש"ע א"ח סי' תכב סעיף ג:

פו ד מיי' פ"ה מהל' ברכות הלכה ט סמג עשין כז:

מסורת הש"ס

[קדושין ל. פא.]

[מגילה כ:]

שבת ט:

* הערה:
ב' נוסחאות
למצא השאלה
שעליה אנו
עוסקים לתשובת
ר' ספרא

[פסחים קיט.]

ברכות כ:

◆

גליון הש"ס

בגמ' אמר רבא מאי קושיא. כעין זה יבמות דף קח ע"ב:

[נ"א כפול]

צ"ע ר"מ ואינו יכול לדקדק מכאן דאין חייבות בבהמ"ז דאורייתא דדלמא חייבות דאורייתא אלא כיון דאין מצטרפות: